

Партия турмуши: МАЪНАВИЙ беш йиллик ва коммунист КАМОЛОТ учун

КПСС Марказий Комитети Бosh секретари ўртин Ю. В. Андроповнинг партия Марказий Комитети июнь Пленумида сўзлаган нутқида баён этилган Программ қонда ва ҳулосаларни бирлашмасин коллектив йиллик билан маъмулдамда ва бирлашма партия ташкилотлари бу қонда ва ҳулосаларни ўз фаолиятига асос қилиб олмоқда.

Идеологик, оммавий-сиёсий ишлар босисда қўйилган ҳоҳирги юксак талаблар бутун ишчи партия аъзолари катта ва мураккаб вазифалар даражасига кўтаришни талаб этади.

Шунинг алоҳида таъкидлаш кераки, биз олинган бораётган идеологик, оммавий-сиёсий ишлар натижасида коллективнинг сиёсий онги ва меҳнат даражаси ошганини шунинг самарадорлигининг беш мезонидир. Бу ҳақда партия Марказий Комитетининг июнь Пленуми қабул қилган қарорда қонда крети айтиб ўтилди.

Ғоийиб-тарбия ва й ишларни ташкил этиш бораётган барча куч-қайратлар пировард натижада меҳнат коллективларида, ҳар партия ташкилотларида, кол-лектив ядроси ҳисобланган партия группа-ларида амалга оширилади. Қарорда ҳам

ҳақоний таъкидлаб ўтилгандек, асосий эътибор шу ёққа қаратилади, энг яхши пропаганда кўрсатиш шунинг асосида меҳнат коллективларида, ҳар партия ташкилотларида, кол-лектив ядроси ҳисобланган партия группа-ларида амалга оширилади. Қарорда ҳам

Брадан материал-лар билан таъминлаш, ускуналарни ремонт қилиш, ишчилар учун қулай шарт-шароитлар яратиш ҳам долзарб масалалардир. Коммунистлар ҳар бир киши бугун, шу ҳафта ва шу ойда нима иш қилишини аниқ режалашмоқдалар. Конкрет планлаштириш ва емена-сутиа тошаришлари бериш бунга ёрдам бермоқда. Ҳар бир иш дақиқаси-дан умумий фойдаланилади. Бунинг учун бригадалар ағалаш қасб-ларини ағалаш қат-та эътибор қаратилади.

Илгорларни моддий ва маънавий рағбат-лантириш яхши йўлга қўйилган. Уларга «Ун биринчи беш йиллик зарбдорли», «Соци-алистик мусобақа го-либи» деган фахрий номлар, фахрий ёрлик-лар берилди. Буларнинг ҳаммаси тантан-али суратда тоши-рилади. «Уз касби-нинг устаси» кўрик-конкурслари ўткази-лади. Бу йилги кон-курсда бригада аъзоси

Партия группаси махсулот сифатини ошириш ҳақида мут-тасил гамхўрлик қи-лади. Бунга иқтисод-ий ва маънавий омиллар тўғрисида аниқ эътибор қаратилади. Техноложик интизомни салгина бу-зиш ҳоллари ҳам пар-тия группасида кескин муҳокама қилинади. Масалан, Т. Ку-лов, Н. Матвеев мах-сулот сифати бўйича қўйилган натижага эришолмагани учун қисман мунофотдан маҳрум этилди.

Юқорида таъкидлаб ўтилгандек, партия йилликларидида меҳ-натни ташкил этиш, ғоийиб-тарбиянинг иш масалалари мунтазам кўриб боришмоқда. Яқинда моддий ва энергетика ресурслари-нинг тежаш тўғриси-даги масала кўриб чи-қилди. Партия очми-чилишида коммуни-стлар ва партиясиз-лар талабчанлик бил-дан, ҳолисона таъри-дилик қилишлар кирит-дилар. Ҳоир йилги қарори асосида ҳар

партия ташкилоти ва маъмурияти амалий тадбирлар кўрмоқда. Цех партия ташкилоти партия группаси ташкилотчиларини и г ҳисобларини мунта-зам тинглаб борапти.

Маъна, сиёсий ва иқтисодий таълим шахобчаларида ўқиш-лар тугади, ундаги машғулотлар тинг-ловчиларнинг план ва социалистик маъбу-риятларини муваффа-қиятли бажаришлари қўй даражада ёр-дам берди. Бизда олинган билимларни амалда қўйиб билиш-га ҳамшира катта эъти-бор қаратилади. Этан, партия Мар-казий Комитети июль Пленумининг талаби ҳам ана шундай! Ати-затар, сиёсий ахборот-чилардан Н. Владими-ров, Ф. Хамаев, В. Кофанов ва бошқалар ҳаммаслари ўртасида Пленум материалла-рини бевосита коллек-тив олдига турган ва-зифалар билан боғ-лаб тушунтиришмоқ-далар. Коммунистлар, ишчиларнинг иқидий ташаббусларига, улар-

БИР КОРХОНА ИНГИЛИКЛАРИ

АХДИДА БОРЛАР

«Малика» трикотаж ишлаб чиқариш бир-лашмаси пойтахти-миздаги ялгор кол-лективлардан саналади. Коллектив ишчи ва хизматчилари Тош-кентнинг 2000 йилги юбилейини муносиб меҳнат соғинари бил-ан кутиб олиш учун ташкил қилинган со-циалистик мусобақа-да фаол иштирок эт-дилар. Юбилей шара-фига корхонанинг 1050 ишчиси ўн би-ринчи беш йилликнинг уч йиллик план-тош-ириларини бажари-шига ваъда берган эди. Уларнинг акса-рият қисми ўз ваъда-ларини шараф билан бажардилар. Шу кун-ларда корхонада ту-қувчи Машкура Қоди-рова 1988 йил ҳисоб-ига, Луиза Фарзали-на, Клавдия Шутако-ва, Любовь Енгавато-ва, Тамара Мелева-лар 1986 йил ҳисоб-ига, 560 ишчи эса 1984 йил ҳисобига меҳнат қилмоқда.

«Средазэлектроаппарат» иш лаб чиқариш бирлашмаси коллектив йиллик план-тош ириларини муваффақият билан бажариш учун социалистик мусобақани ваъда берди. Бу ерда турли элзир ижозатлари ишлаб чиқарилади. Корхона коллективининг аксарият қисмини коммунистик меҳнат зарбдорлари ташкил этади.

«Тошкент оқшоми»га хатлар

РЕМОНТ ҚАЧОН ТУГАЙДИ?

Акмак Икромов райониди-ги Киров маҳалласида 32-оқи-оқат магазини (муди-ри Ж. Иноғомов) бор. Шу магазиннинг қарамоғида иккита филиали бўлиб, улардан биттиси «Малика» ишлаб чиқариш бирлашмаси-нинг трикотаж фабрикаси-нинг 1-филиали ёнида жой-лашган.

ОВОРАН САРСОНЛИҚДА

1980 йил март ойда тур-муш ўрғотми вафот этиб, ёлғиз фарзандим билан бева қолдим. Шу кундан бошлаб давлат бизга нафа-

САВЛАТГА ҚЎЙИЛГАН АППАРАТ

Партия ва ҳукуматимиз мен каби Удуг Ватан уруши ва меҳнат ветеранлари тўғ-рисида мунтазам гамхўрлик қўрсатишди. Бунга ҳамма жойда навбатсиз хизмат қўрсатишди. Бу қувонарли

«ТОШКЕНТ ОҚШОМИ»ДА БОСИЛГАНДАН КЕЙИН

«БАҲОНА КЕРАК ЭМАС»

Газетанинг шу йил 3 июнь сонидида юқоридида сарлаҳа остида бо-силган мақолада болалар пойафзаллари айрим айрим ҳақида сўз юритилган эди. Мақолага жавоб олинди.

«БУЗИЛГАН КАЙФИЯТ»

Газетанинг шу йил 20 май сонидида юқоридида сарлаҳа остида Энгельс кўчасидаги 1-фотосалонга келган мижозлар сарсон бўлишадиган баён этилган эди. Мақо-лага жавоб олинди.

КҮНГИЛЛИ ҲОРДИҚ

Корхонада ишчи-ларнинг ишдан бўш вақтларида кўнгилли ҳордиқ чиқаришлари учун барча шарт-шароитлар муҳайё этил-ган.

«ПОЙГАЧИ ШОФЕРЛАР»

Газетанинг шу йил 18 июнь сонидида юқоридида сарлаҳа остида бо-силган мақолада 3-автобус парки ҳайдовчиларининг «Тепла» бекатида тўхтамай ўтишлари танқид қилинган эди. Мақолага жавоб олинди.

«ТОШКЕНТ ОҚШОМИ»ДА БОСИЛГАНДАН КЕЙИН

«БАҲОНА КЕРАК ЭМАС»

Газетанинг шу йил 3 июнь сонидида юқоридида сарлаҳа остида бо-силган мақолада болалар пойафзаллари айрим айрим ҳақида сўз юритилган эди. Мақолага жавоб олинди.

«БУЗИЛГАН КАЙФИЯТ»

Газетанинг шу йил 20 май сонидида юқоридида сарлаҳа остида Энгельс кўчасидаги 1-фотосалонга келган мижозлар сарсон бўлишадиган баён этилган эди. Мақо-лага жавоб олинди.

«ТОШКЕНТ ОҚШОМИ»ДА БОСИЛГАНДАН КЕЙИН

«БАҲОНА КЕРАК ЭМАС»

Газетанинг шу йил 3 июнь сонидида юқоридида сарлаҳа остида бо-силган мақолада болалар пойафзаллари айрим айрим ҳақида сўз юритилган эди. Мақолага жавоб олинди.

«БУЗИЛГАН КАЙФИЯТ»

Газетанинг шу йил 20 май сонидида юқоридида сарлаҳа остида Энгельс кўчасидаги 1-фотосалонга келган мижозлар сарсон бўлишадиган баён этилган эди. Мақо-лага жавоб олинди.

«ТОШКЕНТ ОҚШОМИ»ДА БОСИЛГАНДАН КЕЙИН

«БАҲОНА КЕРАК ЭМАС»

Газетанинг шу йил 3 июнь сонидида юқоридида сарлаҳа остида бо-силган мақолада болалар пойафзаллари айрим айрим ҳақида сўз юритилган эди. Мақолага жавоб олинди.

«БУЗИЛГАН КАЙФИЯТ»

Газетанинг шу йил 20 май сонидида юқоридида сарлаҳа остида Энгельс кўчасидаги 1-фотосалонга келган мижозлар сарсон бўлишадиган баён этилган эди. Мақо-лага жавоб олинди.

ЖАХОН ЮБИЛЕЙИ

ТАСС ВА АПН МУХБАРЛАРИ ХАБАР ҚИЛАДИЛАР

ИНСОН ВА АТРОФ-МУҲИТ

ПРАГА. Острава яқин-даги Вратимов шаҳ-рида жойлашган эски қоғоз фабрикасида сўнги марта целлюлоза пиширилди. Кейинги йилларда сувни муҳо-фаза этувчи ва санита-рия-гигиена хизматла-рининг тобора кўпроқ эътирозларига учраёт-ган бу корхона бир неча кундан сўнг ёпила-ди. Бу ерда фақат бит-тагина бригада қолади. Бу бригада машина-ускуналарни кўчириб олиш лозим. Фабрика-нинг бутун коллектив эса яқинда жойлашган Пасков шаҳрида қури-лан янги целлюлоза-қо-ғоз комбинатида иш-лашга ўтди.

Чехословакия пой-тахтида Чехия овчилар союзининг навбатдаги съезди бўлиб ўтди. Съезднинг 118 минг ов-чилардан делегатлари Чехия ўрмонларида ёв-войи ҳайвонлар мўл бў-лишини сақлаш юзаси-да кўриладиган чора-лар конкрет програм-масини ишлаб чиқди-лар. Овчилар, деҳқон-лар ва ўрмончиларнинг ҳамкорлиги шунга эри-шишга ёрдам беради.

ТОКИО. Франция По-линезияси оролларида радиоактив заҳарланиш келтириб чиқарган ле-кимия ва бошқа рак касалликлардан 500 дан ортки киши ноубуд бўлди. Булар Франция 1966 йилда Муруро оролида ўтказган ядро куралини синашлар на-тижасидир, дейди «Ака-хата» газетасининг му-ҳбири билан суҳбатда «Таити озодлиги учун» ҳаракатининг акалий Чарли Чен. У ядро ку-ралини тақиқлашга ба-ғишлаб Японияда ўтказилган халқаро конфе-ренцияда қатнашган эди. Ороллардаги туб аҳолининг норозилик-ларига қарамай Париж ўзининг денгиз ортда-ги ерларида ядро кура-лини синишни давом этмоқда. Бундай синов-лар Тинч океан сувини радиоактивлар билан заҳарланишига сабаб бўлди. Бундай заҳар-лишни келтириб чиқ-арувчи халқликлар тез қўлайиб бормоқда.

Ишга тушётган бу улкан корхона ҳар йили 200 минг тонна — Врати-мов шаҳридаги фабрика-кадаги исбатдан беш баравар кўп целлюлоза ишлаб чиқаради. Аммо ишлаб чиқариш чиқти-ларини Остравада дара-жаси ташлаш даражаси камаяди. Мутхассис-ларнинг ҳисобларига

Кўра юз баравар камая-ди

Чехословакия пой-тахтида Чехия овчилар союзининг навбатдаги съезди бўлиб ўтди. Съезднинг 118 минг ов-чилардан делегатлари Чехия ўрмонларида ёв-войи ҳайвонлар мўл бў-лишини сақлаш юзаси-да кўриладиган чора-лар конкрет програм-масини ишлаб чиқди-лар. Овчилар, деҳқон-лар ва ўрмончиларнинг ҳамкорлиги шунга эри-шишга ёрдам беради.

ТОКИО. Франция По-линезияси оролларида радиоактив заҳарланиш келтириб чиқарган ле-кимия ва бошқа рак касалликлардан 500 дан ортки киши ноубуд бўлди. Булар Франция 1966 йилда Муруро оролида ўтказган ядро куралини синашлар на-тижасидир, дейди «Ака-хата» газетасининг му-ҳбири билан суҳбатда «Таити озодлиги учун» ҳаракатининг акалий Чарли Чен. У ядро ку-ралини тақиқлашга ба-ғишлаб Японияда ўтказилган халқаро конфе-ренцияда қатнашган эди. Ороллардаги туб аҳолининг норозилик-ларига қарамай Париж ўзининг денгиз ортда-ги ерларида ядро кура-лини синишни давом этмоқда. Бундай синов-лар Тинч океан сувини радиоактивлар билан заҳарланишига сабаб бўлди. Бундай заҳар-лишни келтириб чиқ-арувчи халқликлар тез қўлайиб бормоқда.

КОРХОНА ЮБИЛЕЙИ

БЕЛГРАД. Юго-славия автомобил сано-атининг байроқдори бўлган «Првена заста-ва» заводининг кол-лективини биринчи авто-мобиль ишлаб чиқари-лган куннинг 30 йиллигини нишонла-ди. Корхона барпо этилган кундан бери унинг конвейеридан сар-салкам 2,3 миллионга

автомобиль чиқари-лди. Бу машиналарнинг кўпи 60 дан ортки мамлакатга экспорт қилинди.

Югославия авто-мобиллари СССР 50 йилги номи Волжск автомобиль заводи коллективини билан мун-тазам ҳамкорлик ўр-натилган. Бу ҳам-корлик саноат коопе-

рақияси ва ихтисос-лаштириш натижасида муваффақиятли ривож-ланимоқда. Югосла-вияда тайёрланаётган ўнлаб турдаги детал-лар ва ускуналар совет автомобилларига ўр-натилмоқда. Ўз на-батидида ерда «Ини-гули» машиналари го-ят манзур бўлмоқ-да. Ҳозирги вақтда ЮСФСРда нарийб юз мингта шундай маши-на бор.

ҚИСҚА ХАБАРЛАР

ПРАГА. Пльзень шаҳридаги «Шкода» машинасозлик комби-натидан махсус темир йўл платформасида куватини 440 мегаватт келадиган ядро реак-тори корпуси йўнатил-ди. Бу ядро реактори корпуси Венгриянинг Папш шаҳридаги атом электрстанцияси учун мўлжалланган. Бу — комбинатда Венгрия энергетикалари учун яра-тиган учинчи ядро реакторидир.

АФИНА. Греция меҳнатчилари халқаро мусобақаларнинг яна-да кескинлашуви, ку-ролланиш лойиҳасини кучайтиришига қар-ши чиқмоқдалар. Қа-сба союзуларнинг тинчлик учун ҳаракат кўриши билан Греция жамоатчилиги-нинг Пирей шаҳрида бўлиб ўтган митингига қабул қилган резолю-циясида шу ҳақда гап-рилади. Ҳужжатда урушда боллик орттири-диган империализмнинг агрессив доирала-ри жаҳонда ана шундай хатарли вазиятга қара-тилганлиги учун асосий айландорлардир, дей-лади. Резолюцияда тинчликни ҳимоя қилиш учун, Болсон ярм оро-лини, бутун Европани тинчлик зонасига ай-латириш учун, НАТО

Пентагоннинг Аме-риканнинг ўртача оле-ксинка учирилганда янги ядровий ракетала-рини Гарбий Европада-ги бир қанча мамла-катлар территориясида жойлаштиришдан ибро-рат агрессив режала-рига қарши куч-қайрат-ни кучайтириш ҳақида Грециянинг барча меҳ-натчиларига даъват баён этилган. Митинг қатнашчилари Америке базаларининг Греция территориясидан олиб чиқариб кетилишини ҳам талаб қилдилар.

ТОКИО. Тинч оке-анда, Тибет префектура-си соҳили яқинида Япо-ния ва Греция кемалари тўқнашди. Фалокат на-тижасида Япониянинг кўрүк юз ташкидига «Хозэй-Мару-8» келаси жиддий шикастланиш су-вга қўйиб кетди. Кема экипажининг кўтариб қолишга эришилди.

Болгария. София яқинида Совет Иттифоқининг техникавий ёрдамида ердаги юсмин алоқа станциясини ташкил этилди. Ушбу йирин илмий марказ энг мунаммал аппаратлар ёрдамида «Интеркомс» сунъий йўлдошларидан олинаётган ахборотларини қабул қилди, рўйхатдан ўткази-да ва ишлаб чиқари. Олинган маълумотлардан фойдаланиш мақсадларидида фойдаланилмади, улардан республика халқ хўжалигида ҳам кенг қўйилмади.

СУРАТДА: Илмий ходим Александр Хаджинский ва инженер Иван Георгиев аппаратларни нав-батдан санасга тайёрлашмоқда.

БТА — ТАСС фотоси.

Болгария. София яқинида Совет Иттифоқининг техникавий ёрдамида ердаги юсмин алоқа станциясини ташкил этилди. Ушбу йирин илмий марказ энг мунаммал аппаратлар ёрдамида «Интеркомс» сунъий йўлдошларидан олинаётган ахборотларини қабул қилди, рўйхатдан ўткази-да ва ишлаб чиқари. Олинган маълумотлардан фойдаланиш мақсадларидида фойдаланилмади, улардан республика халқ хўжалигида ҳам кенг қўйилмади.

ТАРИХИЙ РОМАНДАН ПАРЧА

Ватан ҳимояси, чет эл босқинчиларига қарши кураш ҳамма даврларда ҳам муқаддас эканлиги, жасорату қаҳрамонлик ҳеч қачон унутилмаслиги муаллифнинг янги тарихий романи — «Темур Малик»нинг асосий ғоясидир. Мирмуҳсин узоқ XII—XIII асрларга, Темур Малик ва бошқа тарихий шахсларга доир кўпгина материаллар тўплаб, кўп йиллар мобайнида шу асар устида иш олиб борди. Қуйида янги романдан парчани эътиборингизга ҳавола эта- миз.

(Давоми. Бош 1-бетда).
— Йўқ, «Тошкент руҳи» — бу икки қитъа прогрессив ёзувчиларнинг дўстлиги ва қардошлиги руҳи, ҳозирги замон адабий ҳаракатида интернационализм ва демократия руҳидир. Биринчи Тошкент форумидан кейин яна бешта ана шундай ёзувчилар конференциялари бўлиб ўтди: иккинчиси Қоҳирада (1962), учинчиси Байрутда (1967), тўртинчиси Дехлида, (1970), бешинчиси Олма-отада (1973) ва олтинчиси Луандада (1979).

Уштан йиллар мобайнида Африка ва Осиё ёзувчилари Ассоциацияси улағайди. Чинида ва навиронлашди: унга янги, ёш кучлар қўшилди. Янги прозаик ва шoirлар, драматург ва публицистлар пайдо бўлди. Улар бадий ва голий намолот бўлиб, қўнғилари сари дадил кўтарилиб бормоқдалар. Бу инқилоблар ўрқолари бошлаган эстафетани янги марраларга элтадилар. «Тошкент руҳи» маълум қўлишига ишонаман.

— Чорак аср анча катта муддат. Энди айрим натижаларни сарҳисоб қилиш ҳам мумкин...
— Ҳа, шубҳасиз, ўзининг 25 йиллик фаолияти давомида Осиё ва Африка ёзувчилари Ассоциацияси катта ишларни амалга оширди, деб айтма оламкан. У фахр

лангани мумкин бўлган асосий иш — Осиё ва Африка адабиётчилари яратган янги китоблардир. Улар таржима фаолияти кенгайтирилган ва жонланганлиги факти ҳам ўйлабман. Африка ва Осиё ёзувчилари Ассоциациясининг қурилиши ва иқидий фаолияти натижасида араб ёзувчиларининг китоблари Ҳиндистонда таржима қилинмоқда. Ҳинд адабиётчиларининг асарлари Африкада ўқилмоқда, совет шoirларининг шеърлари Японияда нашр этилса, турк романи Совет Иттифоқида чоп этилмоқда.

— Бу 1978 йилда «Прогресс» ва «Художественная литература» нашриётлари томонидан бошланган, 12 йилдан иборат нодир нашрдир. Ҳозирча 50 дан ортмиқ мамлакатнинг бадий адабиёти намуналарини ўз ичига олган 4,5 миңга яқин номдаги китоблар чоп этилди. Уларнинг умумий тиражи 195 миллион нусхадан ортмиқ. Бу китоблар СССР халқларининг 69 тилида нашр этилган.

— Яқинда эълон қилинган бир хабарда Москвада «Осиё ва Африка ёзувчилари танланган асарлари кутубхонаси» нашри яқуланаётганлиги маълум қилинди. Ана шу ҳақда қисқача айтиб беролмайсанми?
— Бу 1978 йилда «Прогресс» ва «Художественная литература» нашриётлари томонидан бошланган, 12 йилдан иборат нодир нашрдир. Ҳозирча 50 дан ортмиқ мамлакатнинг бадий адабиёти намуналарини ўз ичига олган 4,5 миңга яқин номдаги китоблар чоп этилди. Уларнинг умумий тиражи 195 миллион нусхадан ортмиқ. Бу китоблар СССР халқларининг 69 тилида нашр этилган.

Саломатлик ҳақида суҳбатлар

Сессия ишида иттифоқимизда нейрохирургия соҳасида хизмат қилаётган кўза кўринадиган академиклар ва фан арбоблари қатнашдилар. Медик олимлар бош мия жароҳатланганини ўз вақтида аниқлаш, уни операция йўли билан даволашни мукамаллаштириш ва бошқа муҳим масалаларни ўзаро фикрлашиб оладилар.

Воқеа арафасида НЕЙРОХИРУРГЛАР АНЖУМАНИ

ЭРТАГА ШАҲРИМИЗДА СССР МЕДИЦИНА ФАНЛАРИ АКАДЕМИЯСИ УЮШТИРГАН БОШ МИЯ ЖАРОҲАТЛАНИШИ МАВЗУИДАГИ КЎЧМА СЕССИЯ ҲАҚИДА

ЛУТФИ АЪЛО КЎҲЛИК ҚИЗ

Соч тўқилмаслиги, шикастланган маслиги ва бақувват бўлиши учун қандай тадбир-чоралар қилиш керак?
Таллахон РАҲМОҶОВА, Замира РАЗЗОҚОВА, уй бекалари.

ИЧКИЛИКНИНГ КЎЗ НУРИГА ЗАРАРИ

Маълумки, ичкилик ва тамаки таркибидagi никотин, углерод оксиди одам организмига ёмон таъсир қилади. Кўрув органи улардан биринчи навбатда жабр тортади.

Ён гафтарингизга ДОРИЛАРНИ САҚЛАШ ҲАҚИДА

Дориларни озмиқ-овқатлар турадиган ерда сақламанг.
Иштатиб бўлингандан қолган ёхуд фойдаланиб турган дориларни ҳар қаерда қолдириб кетманг, чуқки у ёш болаларнинг қўлига тушиб қолиши мумкин.

Инсон сикхат-саломатлигининг посбонлари — шифонорлар беморлар дарига малҳам топиб, эл меҳрини қозонишгити. Республика тива матология ва ортопедия климиқ текишириш институтида малакали шифонорлар меҳнат қилишгити.

Диагноз кўйишдаги хатоси учун жазоланди

Газетхон М. Туропова редакцияга мактуб йўллаб, Акмал Икромов райондаги ё-позилликка врачларнинг эътиборсизлиги оқибатида бахтсизлик содир бўлганини маълум қилган эди. Мактуб текишириш ва чора кўриши учун шаҳар соғлиқни сақлаш Бош бошқармасига юборилган эди. У ерда жавоб олинди.

Охириги марта 1983 йилининг 10 март куни томоқ ва муқуллааридаги оғриқ, ҳароратининг юқорилиги, юрак уруши, бўшашишдан шикоят қилиб поликлиникага келган. Текишириб кўриш натижасида — суриниали тонзилит деб диагноз қўйилган ва тегишли дори-дармон белгиланган. Қайта текишириб кўриш ва бош врачнинг ВКК бўйича ўринбосари Т. Дўстмухамедовнинг консультациясида кейин: ревматизм актив фазаси, ревматик полиартрит, суриниали тонзилит, хипокром анемия, деб диагноз қўйилган. Қони анализ қилинган. Тегишли дори-дармон белгиланган, лекин беморнинг аҳоли янада ёмонлашган ва 17 март куни 15-шаҳар клиник касалхонасига ётқизилган. Бу ерда диагноз аниқланган: ўтмир лейкез (қоннинг хавфли касалиги).

Тўқайга ўт кетиб, тўрт томонга қочган Ўрнио тулкию йўлбарслардек Чингизхон босқинидан сўнг Куросону Эрон, Бағдоу Дамашқ — араб мамлакатларига сочилиб кетган саркардаю шахзодалар бир ёнда қолиб, чинандек бир ўжандлик рақоса юрагидagi она-тўпроқ муҳаббатни ҳамма муқорирларни ҳайратга солди. Унинг узоқ йиллар мобайнида йиққан қимматбахс гавҳар тошлари, дурлар, тилло тақинчоқлар, тангалари бир турмуш бўлиб, ҳаманга солиб юриш мумкин эмас эди. Темур Малик билан Иброҳим Дўлдай бу тусуда кўп мулоқоза қилиб, уми қандай асрашлик кераклигини ўйлашди. Агар шунча бойлик берлигини карвонсарой атрофидаги қароқчилар биллиб қолса, булар бир кечадаёқ инқолабнинг калпалари кетиб, қимматбахс тошлар талон-тарош этиларди. Марҳумнинг «янгирмасдан кейин улар гўё пул тўлаб, мармар тош ўрнатиб баҳонаси билан ҳовли эгаси — акасга чол ёнига боришди. Чол ҳам, қизлари ҳам Нигинанинг шунча бойлигини берлигини билишмас экан. Фақат бу марҳума илгар бадавлат хонандондан бўлиб, эри билан муқорирликда яшадн, эри вафотдан кейин хасталаниб қолди...» деганан бошқани билишмасди. Бу, Темур Малик билан Иброҳим Дўлдайни анча тинчиди. Бойликни, қимматбахс гавҳар тошларни иккига бўлиб, катта белбоғга тиниб, инқолабни белларига боғлаб олишди. Олтин ёнги тақинчоқлар, аниндан ортмиқ тилло тангаларни хуржунлари тагига ташлаб, Ёрилар ташиқарга чиққанларидеа иккинчилари ярим қоронғи хуржандан қимқай ётишди. Карвонсаройда-гилар уларни «қаландар», баъзилар Мовароуннахрдан қочиб кетган сардорлардан, деб тушунишарди. Чуқки кейинги йилларда мўғул босқинидан сўнг қачнаёқ шахзодалар, саркардалар араб ерларига қочиб келган эди. Бағдодин па-

Олабуқа ҳам индамай, Иброҳим Дўлдайдан юз ўйгандай қўриқди. У, мабодо ватандошларимизга йўлиқсан, шу йўл билан синаймиз деб бунми Темур Маликдан маслаҳат олган эди. Қангли Арслон билан Олабуқанинг тавруви қўлтигидан тушиб, шумошаниб кетишаватган эди. Иброҳим Дўлдай тўхтади. Қангли Арслоннинг елкасига қўлини қўйди:
— Ога, бизлар ҳам гурбат азобини тортадурмиз. Лекин ҳеч қачон қароқчилик қилмадик. Мен сизларни синаш мақсидида бу гапни айтдим.
— Бизнинг ниманизни синайсен! Синайдиган ҳолини қилибмики Юртдан ажралганлар одамми! Одам эмас, чумолдан ҳам зор. Саркарда бардамимлар! У зотнинг яхшиликларини кўп кўрганми. У зот Жапполиднинг ўшаган шахсоний хирга муқассадан кетган ишчи эмаслар. Шаҳзода ўз сардорларининг хотинини тортиб олганини ҳам эшитганми...
— Бас, ога! Бундоқ сўзни айтиш ярамайди!
— Инсон ҳеч кимсига керак бўлмай, ортиқча бўлиб қолса шундай майда гап, фосиқ ва инжиқ бўлиб қолади... Танбехиндан, ним, хафа бўлмаймен! Саркарданнинг жамолини бир кўрсам, бас, Ҳазрат соғ-омонимлар!

Шундан кейин Темур Малик, қўшин билан дарёдан чиқишда... қумдаги Айтми деган чўпонлар қишлоғида чумоли иннин олти марта кўйиб ташлаганини, лекин улар олти марта ҳам иннини очшдан қайтамангиларининг ҳиқоя қилиб берди. Улар чумолилар эмас экан, Ҳиндистондаги филлардан ҳам катта жониворлар экан, деди гуравниб Темур Малик.
— Ҳўш, шундай ётабаримизми ёки ўринимиздан туриб, ҳаранат қилганимиз! Бу —тирки ўлимку! — деди яна Темур Малик, — Инсон тирек экан, ҳаранат қилмоғи, ҳарб этмоғи, она-тўпроғини оқд этми учун янган қирмоғи лозим! Тирки туриб ўзинимизни ўлга ҳисобласан, болаларимиз, авлодларимиз оқидида қандай жавоб берамиз! Ер остида ётган қурбонлар ҳам, Ҳиндистондаги филлардан ҳам тепамизда учиб юришди. Бекордан худо бозор!

ноҳ тортиб келган бу хор мовароуннақриқларга ёмон назар билан қарашмасди. «Ўлуғининг эшигини сўғор, пулини ол...» қабилда иш тутми шарди.
Икки ой ўтган, кунлардан бир кун карвонсаройда тентираб юрган Қангли Арслон билан сардор Олабуқига кўзлари тушди. Қангли Арслон гўё юз илп «қришмаган инсини топгандек, йиғлаб, Иброҳим Дўлдайга ёпишди: «Бор экансен-ку, азиз иним, ватандошим, сардорим... Мен Ҳазорасдаги мангдан сўнг, шахзода Жапполиддин билан кетиб қолган эдим. Балдада шахзода менга ташлаб кетди, у зотда олимаболлигидан урвоғ ҳам қолмабди... Юрт ва қилч-қалқон эмас, икки кўзи хотини... Шаҳзодамиз ўз дўстларини бир хотинга олиштириб кетди! Саркарда Темур Малик бормилар! Саломатимлар! Қани гапир!»
— Саркарда саломатлар, шу ердалар... — деди Иброҳим Дўлдай уларга синоналик билан босиб, — инма иш қилиб юрибсанлар!
— Ҳар инма... — деди Қангли Арслон, — ҳамболлик қилдик, кема ҳайдадик, мешбобчилик қилдик, савдогарчилик қилиб, синдик... Қимор ўйнадик, ютқаздик...
— Сиз билан биз жанг кўрган сарбозлармиз! Қароқчилик қилсан, бўлмасми! Одам ўлдирди, бош олиш турганимиз...
— Ундок деманг, сардор! — ўйлаиб қолди Қангли Арслон. У, Иброҳим Дўлдай билан Темур Малик шу йўлга қирбидилар хаёб қилди. Бир нафаслик сўзгадан кейин юмшадн, — Иним, қилган гуноҳларимизни олло кечирсин. Бағдод орқали Манжулик муқорамига жўнамоқчимиз. Бизлар қароқчилик қилмайдимиз, саркардага салом айтинг, агар шу ишми китиб этган бўлсалар биздан умид ўзинилар. Эндиги дийдор махшар кунга қолди...
Унинг ёнида қовоғини солиб турган давонгр

вон, мард едамлар эди. Бағрим ёнади, бағрим ёнади...
— Шоҳмуроднинг иниси Элмурод ҳам бунда деворзанлик қилиб юрибди. Мовароуннахр саркардалар хору зор, — деди гапга аралашиб баҳайбат Олабуқа йўғон овозда.
— Уни қайдан топтоқ мумкин! — дарҳол сўради Иброҳим Дўлдай ундуган даван чўчбк уй гониб кетгандай. Чуқки ун кундан беш саркарда билан улар Элмурод Кўхистоний тусусида сўзлашшарди.
— Бунда ҳар кун бозор, аммо яшанбада мардикорлар ва кул бозори амво оладн. Ифорибидан тутиб келтирилган қора занкилар солинади...
Иброҳим Дўлдай Хоразм қўшинининг икки собиқ сардорини карвонсаройга, Темур Малик ётган хурмага олиб келди. Улар алавақатга суҳбатлашиб, қоринларини тўқидириб, чиқиб кетишди. «Саркардада ҳамон қўр-қут борлигини турсанд бўлиб, ҳар кун «Ҳангадолик» қолдан табар олишадиган бўлди. Темур Маликнинг ҳамма хизматларини қилшар, оқар суға бориб худфия қирларни ҳам ювиб келишарди.

Бир ҳафта ичидеа собиқ сардор Олабуқа Элмурод Кўхистонийни ҳам топиб келди. Темур Малик бу йигит билан кўп мулоқозда бўлган, аммо негадир оғоси Шоҳмуроддек унга ишона бошладн. Уни, атайин ирми қилиб, ҳамболликка чиқармай, Иброҳим Дўлдай қатори ўз ёнида олиб қолди. Яна бирон ҳафта ичидеа Бағдод бозоридеа Аҳмад Дажнол билан Кучум—Ботирни ҳам учурашди. Уларни ҳам саркарда худрасига олиб келишди. Қурак қишлоғидан бўлган Мулла Ҳожиб, Қамши қўрган ва Аштлиқ Нуриддин Сайхуний ва Мухаммад Али, Абдулбон Интизом қишлоқ оқсоқоли Абдуслалом Интизомнинг
Шундан кейин Темур Малик, қўшин билан дарёдан чиқишда... қумдаги Айтми деган чўпонлар қишлоғида чумоли иннин олти марта кўйиб ташлаганини, лекин улар олти марта ҳам иннини очшдан қайтамангиларининг ҳиқоя қилиб берди. Улар чумолилар эмас экан, Ҳиндистондаги филлардан ҳам катта жониворлар экан, деди гуравниб Темур Малик.
— Ҳўш, шундай ётабаримизми ёки ўринимиздан туриб, ҳаранат қилганимиз! Бу —тирки ўлимку! — деди яна Темур Малик, — Инсон тирек экан, ҳаранат қилмоғи, ҳарб этмоғи, она-тўпроғини оқд этми учун янган қирмоғи лозим! Тирки туриб ўзинимизни ўлга ҳисобласан, болаларимиз, авлодларимиз оқидида қандай жавоб берамиз! Ер остида ётган қурбонлар ҳам, Ҳиндистондаги филлардан ҳам тепамизда учиб юришди. Бекордан худо бозор!

